

Plats och tid: Brisen/Grynnan, Strömsvik, 2023-08-22, kl. 08:15

Sammanträdet genomförs endast med fysiskt deltagande

- Upprop
- Val av protokollsjusterare

Nr	Dnr	Ärende	Föredragande och ca tid
1	Nämnd.2023.1	Information KS-BUU a) Information från sektorchefen b) Ekonomi c) Skolverkssatsningen - delrapport inför slutredovisning d) Redovisning terminsbetyg e) Verksamhetsplanen 2023 - Redovisning av uppdrag att ta fram och implementera förslag för att förbättra skolresultaten	08:25-08:40 Kristina Lohman 09:45-10:00 Nadja Kartushina 10:00-10:20 Angelika Johansson 10:20-10:40 Angelika Johansson 10:40-11:30 Kristina Lohman, Birgitta Modig, Angelika Johansson
2	KS-BU.2023.17	Översyn av regel för förskola gälland 15 h	08:40-09:10 Birgitta Modig
3	KS-BU.2023.34	Genomlysning av biblioteksverksamhet	09:10-09:30 Birgitta Modig
4	Nämnd.2023.6	Frågor	

Stefan Kemle (LPo)
Ordförande

Fredrik Sivula
Sekreterare

NrParagrafNrLittera

ÄrendeNr Kod Fastighet

ProtokollBeskrivning

Kommunstyrelsens barn- och utbildningsutskotts beslut

Ärendebeskrivning

Beslutsunderlag

Beslutet skickas till

Beslutsmottagare

Xxxxx

Akten

Justerare

.....

.....

NrParagrafNrLittera

ÄrendeNr Kod Fastighet

ProtokollBeskrivning

Kommunstyrelsens barn- och utbildningsutskotts beslut

Ärendebeskrivning

Beslutsunderlag

Beslutet skickas till

Beslutsmottagare

Xxxxx

Akten

Justerare

.....

.....

Tjänsteställe/Handläggare

Sektor Barn, Utbildning, Arbetsmarknad och
Kultur

Mottagare

Kommunstyrelsen barn och
utbildningsutskott

Översyn av regel för förskola gällande 15 h

Förslag till beslut i Barn och utbildningsutskottet

Redovisningen läggs till handlingarna

Ärendebeskrivning

Enligt beslut av Kommunstyrelsens barn- och utbildningsutskott den 21 februari 2023 fick sektorn i uppdrag att genomföra en översyn av de aktuella reglerna gällande vistelsetid för barn i förskolan vars vårdnadshavare är föräldraledighet, arbetssökande eller långtidssjukskrivning. Utredningen ska omfatta, analys av kvaliteten, ekonomiska aspekter och vårdnadshavarnas erfarenheter. Resultaten av översynen ska redovisas till Kommunstyrelsens barn- och utbildningsutskott senast i september 2023.

Nuvarande regler för vistelsetid trädde i kraft den 1 oktober 2019 efter beslut i Kommunstyrelsen den 9 september 2019 (176§). Enligt regeln har barn i förskolan vars vårdnadshavare är föräldraledighet, arbetssökande eller långtidssjukskrivning rätt att vistas 15 timmar i veckan förläggas mellan 08:00 och 11:00 fem dagar per vecka. Rektorn har befogenhet att bevilja undantag från denna vistelsetid enligt kapitel 8, 5§ och 7§ i skollagen (2010:800).

Ekonomiska konsekvenser

Se översyn

Beslutsunderlag

Översyn av vistelsetiden för barn i förskola vars vårdnadshavare är föräldralediga, arbetssökande eller långtidssjukskrivna.

Beslutet skickas till

Akten

VALDEMARSVIKS KOMMUN

Kristina Lohman
Utbildningschef

KS-BUU §12

KS-BU.2023.17

Översyn av regel för förskola gällande 15 h

Kommunstyrelsens barn- och utbildningsutskotts beslut

Sektor Barn, Utbildning, Arbetsmarknad och Kultur uppdras att genomföra en översyn av frågan gällande regler för vistelsetiden för barn i förskolan som går 15 timmar i veckan. Översyn ska redovisas senast i september 2023.

Ärendebeskrivning

Reglerna för vistelsetiden för barn som vistas på förskolan 15 timmar i veckan började gälla 2019-10-01 efter beslut i KS 2019-09-09, §176.

Vistelse för barn som går 15 h i veckan på Valdemarsviks förskolor ska förläggas mellan kl. 08:00-11:00 fem dagar per vecka. I reglerna beskrivs också rektors möjlighet att bevilja undantag från vistelsetiden ovan enligt kap 8 § 5 och § 7 skollagen (2010:800).

Kommunstyrelsens barn- och utbildningsutskott vill utreda ovan nämnd regel. Utredningen ska innefatta kvalitet, ekonomi och vårdnadshavarnas erfarenheter.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse med förslag till beslut från 2023-03-07 dnr KS-BU.2023.17

Beslutet skickas till

Sektorchef sektor barn, utbildning, arbetsmarknad och kultur
Akten

Tjänsteställe/Handläggare

Sektor Barn, Utbildning, Arbetsmarknad och Kultur
Maria Drott
Handläggare

Mottagare

Kommunstyrelse barn och
utbildningsutskott

Översyn av regel för förskola gällande 15 h

Förslag till beslut i kommunstyrelsens barn och utbildningsutskott att Sektor Barn, Utbildning, Arbetsmarknad och Kultur uppdras att genomföra en översyn av frågan gällande regler för vistelsetiden för barn i förskolan som går 15 timmar i veckan. Översyn ska redovisas senast i september 2023.

Ärendebeskrivning

Reglerna för vistelsetiden för barn som vistas på förskolan 15 timmar i veckan började gälla 2019-10-01 efter beslut i KS 2019-09-09, §176.

Vistelse för barn som går 15 h i veckan på Valdemarsviks förskolor ska förläggas mellan kl. 08:00-11:00 fem dagar per vecka. I reglerna beskrivs också rektors möjlighet att bevilja undantag från vistelsetiden ovan enligt kap 8 § 5 och § 7 i skollagen.

Utredningen ska innefatta kvalitet, ekonomi och vårdnadshavarnas åsikter.

Beslutet skickas till

Utbildningschef
Akten

VALDEMARSVIKS KOMMUN

Kristina Lohman
Utbildningschef

ÖVERSYN AV VISTELSETID FÖR BARN I FÖRSKOLAN VARS VÅRDNADSHAVARE ÄR FÖRÄLDRALEDIGA, ARBETSSÖKANDE ELLER LÅNGTIDSSJUKSKRIVNA

SEKTOR BARN, UTBILDNING, ARBETSMARKNAD OCH KULTUR

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Bakgrund	3
Lagrum	3
Kommunens organisation	4
Statistik	4
Tre perspektiv.....	5
Kvalitet	5
Ekonomi	5
Vårdnadshavares synpunkter	6
Aktuell forskning.....	6
Sammanfattning	7
Källförteckning.....	8

BAKGRUND

Enligt beslut av Kommunstyrelsens barn- och utbildningsutskott den 21 februari 2023 uppdrogs sektorn att genomföra en översyn av de aktuella reglerna gällande vistelsetid för barn i förskolan vars vårdnadshavare är föräldralediga, arbetssökande eller långtidssjukskrivna. Utredningen ska omfatta perspektiven *kvalitet, ekonomi och vårdnadshavarnas erfarenheter*. Resultat av översynen ska redovisas till Kommunstyrelsens barn- och utbildningsutskott senast i september 2023.

Nuvarande regler för vistelsetid trädde i kraft den 1 oktober 2019 efter beslut i Kommunstyrelsen den 9 september 2019 (176§). Enligt regeln har barn i förskolan vars vårdnadshavare är föräldralediga, arbetssökande eller långtidssjukskrivna rätt att vistas 15 timmar i veckan förlagda mellan 08:00 och 11:00 fem dagar per vecka. Rektor har befogenhet att bevilja undantag från denna vistelsetid enligt kapitel 8, 5§ och 7§ i skollagen (2010:800).

LAGRUM

Förskolans verksamhet regleras i skollagens kapitel 8, där lagrummen för aktuellt regleras i paragraferna 5–7.

5§ Barn ska från och med ett års ålder erbjudas förskola i den omfattning det behövs med hänsyn till föräldrarnas förvärvsarbete eller studier eller om barnet har ett eget behov på grund av familjens situation i övrigt.

6§ Barn, vars föräldrar är arbetslösa eller föräldralediga enligt föräldraledighetslagen (1995:584) för vård av annat barn, ska från och med ett års ålder erbjudas förskola under minst tre timmar per dag eller 15 timmar i veckan.

7§ Barn ska även i andra fall än som avses i 5 och 6 §§ erbjudas förskola, om de av fysiska, psykiska eller andra skäl behöver särskilt stöd i sin utveckling i form av förskola.

Barn till föräldralediga, arbetssökande eller långtidssjukskrivna har rätt till förskola under minst 3 timmar per dag eller 15 timmar i veckan. Hur vistelsetiden ska läggas ut är inte reglerat. Det är hemkommunen som organiserar verksamheten och avgör vilka tider som ska gälla. Kommunerna kan besluta om längre vistelsetid än de 15 timmar per vecka som utgör minsta garanterad lagreglerad vistelsetid.

Rektor har befogenhet att vid behov ändra beslutad vistelsetid utifrån förutsättningarna på aktuell enhet. Det är möjligt för vårdnadshavare att ansöka om utökad tid eller förändrad tid enligt Skollagen kap. 8, 5§.

Från den 1 juli 2023 gäller nya nationella bestämmelser som syftar till att fler barn ska gå i förskolan och få möjlighet till en bättre språkutveckling i svenska. Det innebär att:

- *Alla kommuner behöver arbeta uppsökande och ta kontakt med vårdnadshavarna till de barn som inte har en plats i förskolan. Det ska göras inför hösten det år barnet fyller tre år.*
- *Alla kommuner behöver erbjuda och reservera en förskoleplats till vissa grupper av barn, även om barnets vårdnadshavare inte har ansökt om förskoleplats.*

KOMMUNENS ORGANISATION

I *Regler för förskola och fritidshem* framgår hur kommunen organiserat verksamheten.

Du som är föräldraledig med syskon, arbetssökande, uppbär graviditetsspenning eller är långtidssjukskriven mer än 1 månad har rätt till förskola för barn mellan 1–5 år med 15 timmar per vecka. Vistelse för barn som går 15 h i veckan på Valdemarsviks kommunala förskolor ska förläggas mellan kl. 08.00-11.00 fem dagar per vecka.

Rektor kan besluta om undantag från vistelsetiden ovan i enlighet med Skollagen kap. 8 5§ och 7§. Rektor har rätt att utifrån verksamhetens behov ändra förläggningen av vistelsetiden utifrån förutsättningarna i enskilda verksamheter.

Utifrån enskilda verksamheters förutsättningar har rektor beslutat om undantag från vistelsetid. Det har inneburit 5 timmar per dag under 3 dagar i veckan på en enhet.

Från och med läsårsstarten 2023/2024 kommer samtliga förskolor i kommunen organisera vistelsetiden för barn som innefattas av 15 timmars vistelsetid enligt beslut av regel från 2019.

STATISTIK

För läsåren 21/22 och 22/23 fanns det i snitt 60 barn per läsår som omfattades av 15 timmars vistelsetid.

Läsår	Antal inskrivna barn
21/22	319
22/23	334

Antal barn som omfattas av 15 timmars vistelsetid varierar under ett läsår. Som en följd av detta är det svårt att fastställa ett exakt antal för varje läsår. Utgångspunkten är därför ett beräknat snittvärde. Statistik visar att ungefär 15–20 procent av de inskrivna barnen i förskolan har rätt till förskola under minst 3 timmar per dag eller 15 timmar i veckan.

De nya föreskrifterna som börjar gälla från den 1 juli 2023 har som mål att öka antalet barn som deltar i förskoleverksamhet och därigenom främja en förbättrad språkutveckling på svenska. Bestämmelsen innebär att alla kommuner behöver arbeta uppsökande och ta kontakt med vårdnadshavarna till de barn som inte har en plats i förskolan. Denna kontakt bör inledas inför höstterminen det år då barnet fyller tre år.

TRE PERSPEKTIV

Tre perspektiv har beaktats i översynen.

- Kvalitet
- Ekonomi
- Vårdnadshavarnas erfarenheter

KVALITET

En faktor som har en avgörande inverkan på kvaliteten inom förskolan är likvärdighet. Enligt skollagen är det ett krav att förskolor ska vara likvärdiga utifrån tre grundläggande aspekter: Barn ska ha *samma tillgång* till och *lika hög kvalitet* på sin utbildning, vilken också ska fungera *kompensterande för att motverka skillnader* i barns olika förutsättningar när det gäller att tillgodogöra sig utbildningen.

I kommunens förskoleverksamhet har en likvärdig utbildning prioriterats. Denna prioritering bygger på hänsyn till varje individs unika behov och följer de riktlinjer och styrdokument som är aktuella.

Från och med läsårsstarten 2023/2024 kommer samtliga förskolor i kommunen organisera vistelsetiden för barn som innefattas av 15 timmars vistelsetid enligt beslut av regel från 2019. Denna organisering syftar till att skapa en enhetlig och likvärdig struktur på alla enheter.

EKONOMI

En översikt av hur ett urval av kommuner organiserat vistelsetiden för barns vars föräldrar är föräldralediga, arbetssökande eller långtidssjukskrivna visar i huvudsak på tre alternativ: 3 timmar under 5 dagar/veckan, 5 timmar under 3 dagar/veckan eller 30 timmar/vecka fördelat på 3-4 dagar.

Beräknad kostnad för kommunen utgår från antalet barn som har haft 15 timmars vistelsetid under läsåren 2021/2022 och 2022/2023. Under respektive läsår uppgår snittantalet barn till cirka 60 (se under statistik). Alternativ:

1. Vistelsetid tre timmar under fem dagar/veckan inkluderar ingen matkostnad.
2. Vistelsetid fem timmar under tre dagar/veckan inkluderar matkostnad.
3. Vistelsetid 30 timmar i veckan fördelat på 3-4 dagar inkluderar matkostnad och eventuella personalkostnader.

Alternativ	Uppskattad kostnad 21/22	Uppskattad kostnad 22/23
1. 3 tim 5 d/v	-	-
2. 5 tim 3 d/v	300 tkr lunch	315tkr lunch
3. 30 tim 3-4- d/vecka	300 tkr lunch + ev. personalkostnader	315 tkr lunch + ev. personalkostnader

Kostnad för lunch 41 kr per portion för läsåret 21/22 och 43 kr per portion för läsåret 22/23.

VÅRDNADSHAVARES SYNPUNKTER

För närvarande finns det ingen systematisk kartläggning av vårdnadshavares synpunkter och erfarenheter av den specifika regeln gällande vistelsetiden på 15 timmar. Däremot har vårdnadshavare möjlighet att uttrycka sina åsikter genom kommentarsfältet i vårdnadshavarenkäten, genom klagomålshantering och genom att kontakta rektor.

Utifrån genomförda vårdnadshavarenkäter för 2022 och 2023 har nedan synpunkter framkommit:

2022

- *Eftersom mitt barn går från 8–11 hinner hon inte vara med på alla aktiviteter varje dag, vilket vi har full förståelse för.*
- *Kanske är dags att fundera på 15 timmarsbarnen och deras tid. Varför inte ta tillbaka 3 dagar/vecka 5 timmar igen? Skulle vara bra för en del barn att få vara med på t ex matstunden mm.*

2023

- *Mitt barn går 8–11 och det blir väldigt intensiva 3 timmar 5 dagar i veckan och mitt barn blir väldigt trött. Det är inte så att pedagogerna borde planera på annat sätt utan för vårt barn skulle 9–14, 3 dagar i veckan vara mycket bättre. Då hinner hon med både de intensiva och de lugna aktiviteterna.*
- *Mitt barn/mina barn vill gå längre dagar på förskolan för att integrera med de barn som finns och lära sig. Tyvärr får mitt barn/mina barn inte vara där mer än 15 timmar i veckan och barnet/barnen tycker det är för lite.*

Under läsåret 22–23 har ett klagomål inkommit till rektor, vilket inkluderat synpunkt på 15 timmar.

Sektorn planerar framåt för att på ett mer systematiskt sätt inhämta synpunkter från vårdnadshavare.

AKTUELL FORSKNING

Det finns mycket forskning om förskola men det är svårt att hitta specifik forskning kring vistelsetiden för barn i förskolan vars vårdnadshavare är föräldralediga, arbetssökande eller långtidssjukskrivna. En stor del av forskningsresultatet handlar om att barns utveckling gynnas av verksamhet av god kvalitet som kan bidra till att öka alla barns sociala förmåga och jämna ut skillnaderna mellan barns förutsättningar.

Den grupp som gynnas mest av att börja förskola tidigt är barn från socialt utsatta hem. Barn till invandrarföräldrar som började förskola tidigt gynnades inte bara i sin språkutveckling. Om barnen går i barnomsorg i tidig ålder tenderar de att ha bättre provresultat och bättre möjligheter i yrkeslivet i genomsnitt. Barn tjänar på tidig barnomsorg på många sätt om de kommer från missgynnade bakgrunder, säger forskare Jonas Jessen, 2023.

Är 15 timmar i veckan tillräckligt för en god integration? Den fråga ställs i en studie genomförd på Karlstads universitet 2018. För nyanlända barn som bara har rätt till 15 timmars förskola i veckan kan det förekomma konsekvenser som att barnen inte kommer in i det sociala samspelet i gruppen på

grund av oregelbundna tider och längre perioder av frånvaro från förskolan. Oregelbundenheten och de få timmarna i förskolan kan även få konsekvenser för de nyanlända barnens känsla av trygghet, språkutveckling samt förståelse för den svenska kulturen. I studien framkommer vikten av lärande och speciellt språkinläring på olika sätt för de nyanlända barnen.

Professor Sven Perssons forskningsfält har likvärdigheten i svensk förskola i fokus. Persson menar att förskolans möjlighet till likvärdighet ska sättas i relation till vårt alltmer segregerade samhälle. En förskola som inte är likvärdig riskerar att bidra till reproduktion och förstärkning av segregation och ojämlikhet.

SAMMANFATTNING

Vistelsetid för barn i förskolan vars vårdnadshavare är föräldralediga, arbetssökande eller långtidssjukskrivna, finns inte reglerad i lag mer än att minsta garanterade tid är 15 timmar per vecka.

Det finns inte något i aktuell forskning som prioriterar ett alternativ före något annat. Forskningen poängterar vikten av en kvalitativ utbildning vilken innebär att barn ska ha *samma tillgång* till och *lika hög kvalitet* på sin utbildning, vilken också ska fungera *kompensterande för att motverka skillnader* i barns olika förutsättningar när det gäller att tillgodogöra sig utbildningen. Detta prioriteras i kommunen oberoende av vistelsetid. I vårdnadshavarnas synpunkter har inget samstämmigt önskemål om vistelsetid förts fram.

Kvalitet: Det har ingen betydelse för kvaliteten vilken vistelsetid som beslutas för de 15 timmarna. Innehåll och förhållningssätt i förskoleverksamheten bygger på nationella styrdokument som skollag, läroplan och barnkonvention. I utbildningen ska barnets bästa och det kompensatoriska uppdraget beaktas. Tidutlägget är inte reglerat och det finns heller ingen i forskningen som stöder ett visst tidsutlägg. Forskningen pekar dock på sårbarheten i ett relativt fåtal timmar och vikten av kontinuitet.

Ekonomi: En vistelsetid som inkluderar lunch och eventuellt mellanmål blir ett kostsammare alternativ än ett alternativ utan lunch. Vistelsetid på 30 timmar i veckan kan också påverka personaltätheten framförallt på mindre enheter.

Vårdnadshavarnas synpunkter: Det finns i nuläget flera sätt för vårdnadshavare att komma med synpunkter. Specifika enkätfrågor ska tas fram. Utifrån barnets behov finns möjlighet för vårdnadshavare att ansöka om utökad eller förändrad vistelsetid.

Miljöklök kommun: Att bo i en landsbygds kommun innebär ofta resor med bil till och från förskolan för vårdnadshavare, att minimera antalet resor är en positiv miljöaspekt.

Framtid: Beslut om eventuell regeländring fattas av kommunstyrelsen.

KÄLLFÖRTECKNING

- [Skollag 2010:800 8 kapitlet 5-7 §§](#)
- [Maxtaxa och allmän förskola med mera, Proposition 1999/2000:129](#)
- *Regler för förskola och fritidshem, Valdemarsviks kommun*
- [Är 15 timmar i veckan tillräckligt för en god integration? Bengtsson Elias, 2018](#)
- [Kommuners arbete för fler barn i förskolan, Skolverket, 2023.](#)
- [En likvärdig förskola för alla barn – innebörder och indikatorer, Persson Sven, 2015](#)
- [Tidig omsorg kan gynna barns utveckling, Jessen Jonas, 2023](#)

NrParagrafNrLittera

ÄrendeNr Kod Fastighet

ProtokollBeskrivning

Kommunstyrelsens barn- och utbildningsutskotts beslut

Ärendebeskrivning

Beslutsunderlag

Beslutet skickas till

Beslutsmottagare

Xxxxx

Akten

Justerare

.....

.....

Tjänsteställe/Handläggare

Sektor Barn, Utbildning, Arbetsmarknad och Kultur

Mottagare

Kommunstyrelsens barn- och
utbildningsutskott

Genomlysning av biblioteksverksamhet

Förslag till beslut i kommunstyrelsens barn- och utbildningsutskott

Förslag att lägga genomlysning till handlingarna.

Ärendebeskrivning

Kommunstyrelsens barn- och utbildningsutskotts beslut enligt protokoll den 16 maj 2023 KS-BUU §21 att sektorn tilldelades ett uppdraget att genomföra en noggrann genomlysning av biblioteksverksamheten. Syftet med denna genomlysning är att redovisa samtliga relevanta aspekter av biblioteksverksamheten, inklusive kostnader, statistik och aktuella kontrakt. Genomlysningen ska redovisat under augusti/september 2023.

Beslutsunderlag

Genomlysning av biblioteksverksamhet.

Beslutet skickas till

Sektorchef
Akten

VALDEMARSVIKS KOMMUN

Kristina Lohman
Sektorchef

GENOMLYSNING AV KOMMUNENS BIBLIOTEKSVERKSAMHET

SEKTOR BARN, UTBILDNING, ARBETSMARKNAD OCH KULTUR

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Bakgrund och syfte.....	3
Perspektiv i översynen	3
Nationell styrning	3
Nationell biblioteksstrategi.....	3
Kommunal styrning	4
Götabiblioteken.....	4
Nuläge.....	4
Organisation	5
Statistik	5
Ekonomi.....	7
Lön – och lokalkoster	7
Omvärldsorientering och aktuell forskning.....	8
Folkbibliotek i glesbygd utifrån ett demokratiperspektiv	8
Bibliotekets roll i hållbar utveckling.....	8
Läsförmåga, några olika perspektiv	8
Framtid	9
Källförteckning.....	9

BAKGRUND OCH SYFTE

På utskottsmöte den 26 maj 2023 uppdrar *Kommunstyrelsens barn- och utbildningsutskott* sektorn att genomföra en översyn av kommunens biblioteksverksamhet utifrån kostnad, statistik och aktuella kontrakt. Översynen ska redovisas på utskott den 22 augusti 2023.

PERSPEKTIV I ÖVERSYNEN

Aktuella perspektiv i översynen är:

- Uppdrag
- Organisation
- Ekonomi
- Kvalitet

NATIONELL STYRNING

Enligt bibliotekslagen (2013:801) ska kommuner och regioner ta fram planer för biblioteksverksamheten. Alla kommuner ska ha folkbibliotek som är tillgängliga för alla, är anpassade till olika användares behov och ger medborgarna fri tillgång till medier och information. Utbudet ska präglas av allsidighet och kvalitet samt finnas i olika format för att alla medborgare ska kunna ta del av den information de önskar.

Den regionala och kommunala biblioteksverksamheten omfattar folk-, skol- och sjukhusbibliotek samt regional biblioteksverksamhet. De offentliga biblioteken ska verka för läsfrämjande, kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning och har i det en viktig funktion som arena för det offentliga samtalet. Det pågår ett arbete att ta fram en ny regional biblioteksplan (se vidare under rubriken källor).

Även diskrimineringslagen påverkar bibliotekens uppdrag. Mänskliga rättigheter som utgångspunkt är också nödvändigt att väga in när en biblioteksplan utarbetas. För barns rättigheter gäller särskilt barnkonventionen vars syfte är att garantera alla barn deras mänskliga rättigheter. Som en följd av detta pågår ett arbete med lånekort till barn. Det är en demokratisk rättighet att få läsa det man vill.

För skolornas biblioteksverksamhet gäller Skollagen (2018:800). Alla elever i alla skolformer ska ha tillgång till skolbibliotek.

NATIONELL BIBLIOTEKSSTRATEGI

Den nationella biblioteksstrategin syftar till att stärka det svenska biblioteksväsendet dvs att öka tillgången till litteratur och information för alla, i enlighet med bibliotekslagen. Regeringen identifierar tre fokusområden för biblioteksverksamhetens kvalitet och utveckling:

- ett biblioteksväsende som är tillgängligt och relevant för alla
- ett biblioteksväsende som bidrar till och följer samhällets utveckling
- en välfungerande nationell infrastruktur för biblioteksväsendet

KOMMUNAL STYRNING

Biblioteksplanen är ett politiskt styrdokument och ett verktyg för att ta tillvara biblioteksresurser, samverka och möjliggöra utveckling. Planen omfattar vision och mål för biblioteksverksamheten. Valdemarsviks kommuns nuvarande biblioteksplan gäller till och med 2024.

Kommunstyrelsens verksamhetsplan 2023 innehåller inriktningsmål som bygger på *Vision 2025* med koppling till *Agenda 2030*. Sektorn har upprättat en *arbetsplan* utifrån verksamhetsplanen där det beskrivs hur sektorns ska arbeta utifrån inriktningsmålen. Några exempel ur arbetsplanen som berör biblioteksverksamheten:

- *Marknadsföra verksamhet och utbud inom kultur- och musikskola, bibliotek och badhus för att berika fritiden*
- *Fortsätta att utveckla biblioteks - och kulturverksamhet*

GÖTABIBLIOTEKEN

Götabiblioteken är ett samarbete mellan folkbiblioteken i Boxholm, Finspång, Kinda, Linköping, Mjölby, Motala, Norrköping, Söderköping, Tranås, Vadstena, Valdemarsvik, Ydre, Åtvidaberg och Ödeshög kommun. Syftet med samarbetet är att använda bibliotekens resurser ändamålsenligt och erbjuda medborgarna en god biblioteksservice. Samarbetet innebär bland annat en gemensam bibliotekskatalog, webbplats och ett grundutbud av e-tjänster. Bibliotekens medier är tillgängliga för alla användare i kommunerna, vilket innebär tillgång till ett mycket stort mediebestånd.

NULÄGE

Valdemarsviks biblioteksverksamhet har utvecklats utifrån nationellt och kommunalt uppdrag och har gått från att vara en institution där böcker lånas till att vara en samhällstjänst.

Med hjälp av statsbidrag har till exempel den uppsökande verksamheten med läsfrämjande insatser på Barnavårdscentral, förskola och skola kunnat genomföras. Filmer med information om vikten av läsning riktade till vårdnadshavare har tagits fram. Målet för verksamheten är att nå en bred målgrupp med så brett utbud som möjligt.

Personalstyrkan motsvarar i stort verksamhetens behov utifrån nuvarande organisation. Personalen hanterar komplexa arbetsuppgifter, vilket ställer krav på flexibilitet.

Definierade utvecklingsområden är utökning av utbud med författarbesök, möjligheter för elever till läsläsning och även att utveckla det kreativa konstnärliga uttrycket, vilket fått stå tillbaka på grund av resurser och ekonomi.

ORGANISATION

I kommunen finns ett huvudbibliotek och två filialer. Huvudbiblioteket finns i centralorten, filial i Gusum och ett integrerat folk- och skolbibliotek finns i Ringarum. Enheternas öppettider varierar. Under öppettiderna är biblioteken bemannade fullt ut.

Öppettider								
	Må	Ti	On	To	Fr	Lö	Sö	Sommarstängt
Valdemarsvik	10-18	10-18	10-18	10-18	10-17	11-13	Stängt	
Gusum	13-17	Stängt	10-17	Stängt	Stängt	Stängt	Stängt	x
Ringarum	Stängt	10-18	Stängt	Stängt	Stängt	Stängt	Stängt	x

Sammanlagt har biblioteksverksamheten 555% i tjänstefördelningen fördelat på fem anställda. En anpassning med neddragning om 80% är genomförd och gäller från juli 2023.

Personal 2023		
Kompetens:	Tjänstgöringsgrad:	Övrigt:
Bibliotekarie	100%	
Bibliotekarie	100%	Varav 25% skolbibliotekarie med kostnad för skolan.
Bibliotekarie	100%	Varav 25% skolbibliotekarie med kostnad för skolan.
Biblioteksassistent	80%	*Anpassning.
Biblioteksassistent	75%	
Biblioteksassistent	100%	
Totalt:	555%	

*Anpassning från 23-07 innebär att personalen minskas med 80% till totalt 475%.

STATISTIK

De nyckeltal som används i översynen är hämtande från statistikbasen *Kolada* och verksamhetens egna dokumentation. Statistik visar att det finns en variation mellan enheterna vad gäller antal besökare och utlån. Gusum har lägre utlåningssiffror än Ringarum, men trenden är positiv.

Perioden 220101- 221231	Utlån	Aktiva låntagare	Besök*
Valdemarsvik	30 985	1 401	36 563
Gusum**	2 950	214	1 167
Ringarum**	7 554	198	3 298

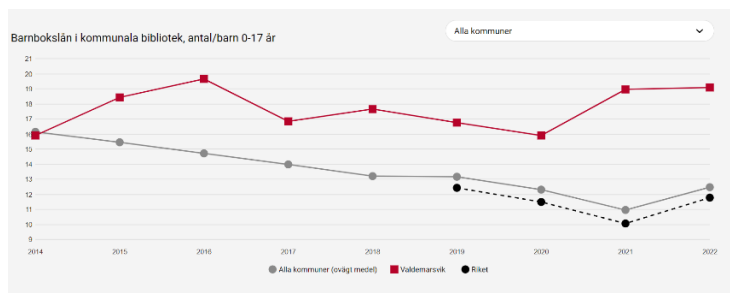
Perioden 230101- 230510	Utlån	Aktiva låntagare	Besök*
Valdemarsvik	9 789	837	13 783
Gusum**	1 344	146	772
Ringarum**	3 162	137	1 310

* Föreläsningar, information, digital utbildning, föreningsliv, utställningar etc.

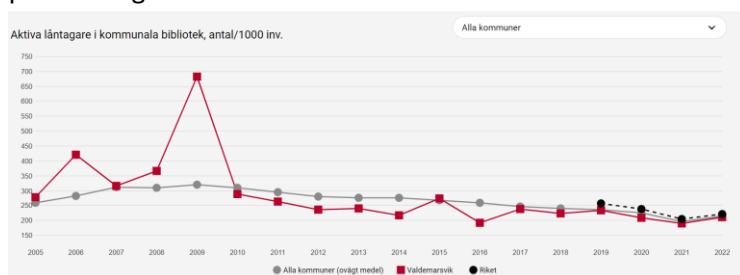
**Gusums elever är inte med i statistiken (utlån sker i skolbiblioteket) medan Ringarums skolas elever är medräknade.

Statistik hämtad från Kolada visar vid en jämförelse att utlåningsstatistik för åldrarna 0–17 är positiv för kommunens del. Tillgänglighet utifrån öppettid visar vid jämförelse att Valdemarsvik har mindre öppet än både jämförbara kommuner storleksmässigt och med riket som helhet.

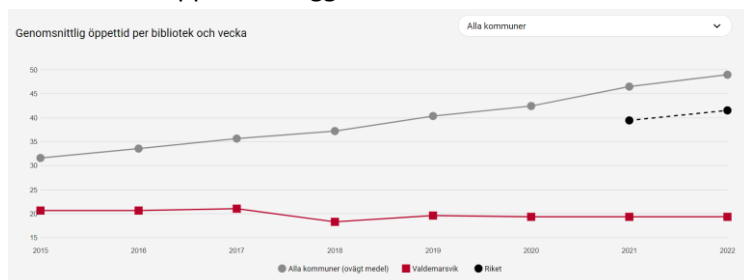
Valdemarsviks biblioteksverksamhet visar positiv utlåningsstatistik jämfört med riket (2014–2022) och jämförbara kommuner utifrån invånarantal för åldrarna 0–17 år.

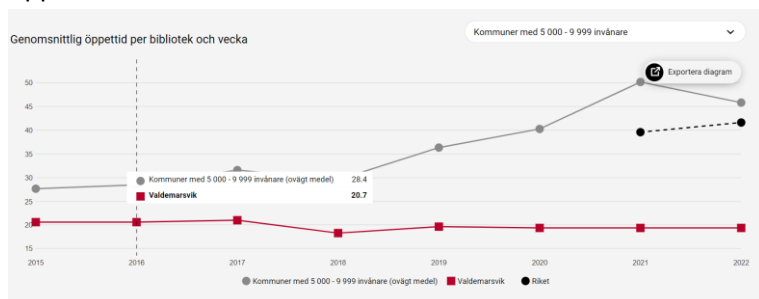
När det gäller aktiva låntagare jämfört med riket och kommuner av liknande invånarantal placerar sig kommunen i nivå med riket.

Bibliotekens öppettider ligger under riket som helhet.

Även vid en jämförelse med kommuner av likande storlek ligger Valdemarsviks lägre med öppettider.

EKONOMI

Budget för 2023 visar en prognos med ett underskott om 700 tkr. De stora posterna i verksamhetens budget är löner och lokalkostnader. 2023 erhåller biblioteksverksamheten statsbidrag *Stärkta bibliotek* och *Läsfrämjande lyftet* om totalt 785 tkr för att upprätthålla kvalitet, utbud och bredd. Det finns en fara i att bygga verksamhet utifrån statsbidrag, då dessa kan komma att förändras.

Kod	Verksamhet	Budget KF			Statsbidrag Kulturrådet					NETTO
		Kostnader	Intäkter (projekt, moms, IKE, övriga bidrag)	Netto	Stärkta bibliotek	Läsfrämjande lyftet	SKAPANDE SKOLA	KULTURSKOLA STATENS KULT.	Kostnad	
32	BIBLIOTEK	3 100	0	3 100	749	36	0	0	785	3 100
	Totalt	3 100	0	3 100	749	36	0	0	785	3 100

LÖN – OCH LOKALKOSTER

Lönekostnaden för 2022 uppgick till 1 938 tkr. Summan inkluderar statsbidrag för 1,5 tjänster; en 100% bibliotekarietjänst och 50% skolbibliotekarie. För den senare upphör statsbidrag juni 2023. En anpassning är genomförd från juli 2023. Ekonomisk effekt ses i prognos för lönekostnad för 2024.

Lokalkostnader är fördelade enligt följande:

- Gusums filial finns i Folket Hus där lokaler hyrs för en årskostnad om dryga 113 tkr. Ingen höjning av hyran för 2023.
- Ringarums folkbibliotek är integrerat med Ringarums skolas skolbibliotek. Ingen hyreskostnad debiteras folkbiblioteket.
- Huvudbiblioteket i centralorten hyr lokaler av *Centrumhuset*. Månadshyran för 2023 har höjts från 47 000 till 64 864, vilket utgör en årshyra 2023 om 778 368.

Tilldelning		Utfall		Lönekostnad			Hyreskostnad 2022		Hyreskostnad 2023	
2022	2023	2022	2023 prognos	2022	2023 prognos	2024 prognos	Gu	V-vik	Gu	V-vik
3 163	3 100	3 184	3 800	1 938	2 390	2150	113	564	113	778

OMVÄRLDSORIENTERING OCH AKTUELL FORSKNING

Vadstena kommun har ett likande invånarantal som Valdemarsviks kommun. Därför är kommunen intressant att titta på ur ett biblioteksperspektiv. Vadstena har organiserat biblioteksverksamheten med ett huvudbibliotek och en filial. Verksamheten har en total grundbemanning om 4 x100 procent. Öppettiderna är generösa utifrån en modell kallad *Meröppet* som innebär att bibliotekets lokaler och utbud finns tillgängliga under ett stort antal timmar, men är obemannat vissa tider.

Huvudbibliotek:

- Öppettider må- sö kl. 8-21
- Bemannat: må-fr kl. 10-14

Filial:

- Öppettider må- sö kl. 8-18
- Bemannat: to kl. 10-14

FOLKBIBLOTEK I GLESBYGD UTIFRÅN ETT DEMOKRATIPERSPEKTIV

Joacim Hansson, professor vid Linnéuniversitet, forskar kring vad det innebär att arbeta på mindre bibliotek. Det finns flera utmaningar som att arbetet ofta innebär att hantera många uppdrag. De breda uppdragen ställer krav på medarbetarnas kompetenser och förmåga att hantera komplexa arbetsuppgifter. Samverkan är därför en viktig faktor för att kunna uppfylla bibliotekslagens alla skrivelser och de förväntningar.

BIBLIOTEKETS ROLL I HÅLLBAR UTVECKLING

Lisa Engström med flera, Lunds universitet, behandlar bibliotekens roll i hållbar utveckling. Agenda 2030 skriver fram tillgång till information och möjligheten att delta i samhällsfrågor där biblioteken kan göra skillnad för ökad delaktighet och tillgänglighet. De mindre biblioteken har inte alltid resurserna utifrån bibliotekens breda uppdrag, inte minst vad gäller digitalisering av verksamheten.

LÄSFÖRMÅGA, NÅGRA OLIKA PERSPEKTIV

Erixon m fl. menar att man är politiskt enig om att förmågan att läsa är en ödesfråga när det gäller utbildning, demokratin, social rättvisa och ekonomisk konkurrensförmåga. En utvecklad läsförståelse är viktig för att kunna delta i det demokratiska samtalet. En försämrad läsförståelse riskerar att urholka grunderna för demokratin. Det framkommer i studien *Ett demokratilyft för Sverige?* (Erixon, P-O med flera, 2018).

Forskning visar att läsning har betydelse både för elevers språkutveckling och för förmåga till fantasi och inlevelse. Skolbiblioteksverksamhet främjar läsning och bildning. Genom att erbjuda en stimulerande läsmiljö och ett varierat utbud av texter kan skolbibliotek stödja skolans läsundervisning (Skolverket, 2023).

PIRLS 2021 är en internationellt jämförande kunskapsmätning som undersöker elevers kunskaper i och attityder till läsning i årskurs 4. De svenska resultaten ligger fortsatt över genomsnittet jämfört med de EU- och OECD-länder som deltar. De lågpresterande eleverna och andelen elever som inte alltid talar svenska i hemmet har ökat sedan 2016 och resultaten för dem har försämrats.

Svenska elever använder mera tid till läsning på fritiden 2021 jämfört med 2016. Pojkarna har ökat sitt bokläsande, men flickorna läser fortfarande böcker oftare än vad pojkarna gör. Elever som inte alltid talar svenska i hemmet är mer positiva till att läsa medan svenska elevers inställning till läsning är mindre positiv än inställningen bland länderna i EU/OECD i genomsnitt.

FRAMTID

Översynen visar biblioteks roll och betydelse i ett öppet och demokratiskt land. De nationella riktlinjernas fokusområden för biblioteksverksamhetens kvalitet och utveckling är värda att beakta:

- ett biblioteksväsende som är tillgängligt och relevant för alla
- ett biblioteksväsende som bidrar till och följer samhällets utveckling
- en välfungerande nationell infrastruktur för biblioteksväsendet

En kostnadseffektivisering av kommunens biblioteksverksamhet innebär olika följder. Flera alternativ för en kostnadseffektivisering kan diskuteras:

- Gusum - obemannad filial med utökade öppettider → innebär kostnader för tillgänglighet via bank-ID etc.
- Integrera filial Gusum i skolans lokaler → besparing hyreskostnad om 113 tkr/år samt el etc.)
- Nedläggning av filial Gusum → besparing lokalkostnad om 113 tkr/år kostnad för el etc. samt eventuell personalkostnad. I realiteten är anpassning av personal genomförd utifrån anpassning juli 2023.
- Se över öppettider och bemanning → besparing personal se ovan.

Oaktat alternativ i syfte att kostnadseffektivisera uppstår konsekvenser. Förändringar kan komma att påverka kvalitén utifrån utbud, tillgänglighet och öppettider. Det ska ställas mot vad kommunen klarar ekonomiskt.

Störst effekt på kostnad har neddragning av tjänster. Det medför att biblioteksverksamhetens organisation måste ses över. En anpassning av antalet tjänster har genomförts vid halvåret 2023 med effekt budgetåret 2024.

KÄLLFÖRTECKNING

- [Regional biblioteksplan för Östergötland 2020-2023](#)
- [Regional biblioteksplan för Östergötland 2024-2027 Remissversion](#)
- [strategi-for-ett-starkt-biblioteksvasende-20222025.pdf \(kb.se\)](#)
- <https://digiteket.se/inspirationsartikel/angelagen-forskning>
- <https://www.skolverket.se/publikationsserier/rapporter/2023/pirls-2021>
- [Kommunal biblioteksplan 2021-2024](#)
- *Ett demokratilyft för Sverige?* Erixon, P-O., Löfgren, M., 2018

NrParagrafNrLittera

ÄrendeNr Kod Fastighet

ProtokollBeskrivning

Kommunstyrelsens barn- och utbildningsutskotts beslut

Ärendebeskrivning

Beslutsunderlag

Beslutet skickas till

Beslutsmottagare

Xxxxx

Akten

Justerare

.....

.....